

ازدهای خفته هزارهزارمیلیاردی

به نظر دولت قدری در این کار اهمال کرد گرچه دولت در همه زمینه‌هایی که صحبت کردیم حرکت کرده و اقداماتی را انجام داده منتها دو نکته را در این عملکرد سه‌ساله می‌توان دید؛ یکی اینکه آن هماهنگی‌ای که انتظار می‌رفت و لازمه اصلاح سیستم‌های اقتصاد ایران بود، فراهم نشد و تیم اقتصادی هیچ‌گاه نتوانست با نرمی و روانی در سیاست‌گذاری اقتصادی پیرو یک هارمونی واحد حرکت کند. از دیگر سو، غیبت یک رهبر ارکستر توانا که بتواند همه فعالیت‌های بخش‌های مختلف، به‌ویژه وزارت اقتصاد در زمینه سیاست‌های بازار سرمایه و سیاست‌های اقتصادی، پولی و بودجه‌ای دولت را هماهنگ کند، نیز محسوس بود.

❖ یکی از برنامه‌های دولت یازدهم که با تأخیر بسیاری مواجه شد، تدوین لایحه اصلاح نظام بانکی بود. در این باره عملکرد دولت را چگونه ارزیابی می‌کنید و آیا دلیل این تأخیر نیز هماهنگ نبودن تیم اقتصادی دولت بود؟

ما سه قانون مادر بانکی داریم که در کنار لزوم رفع نواقضی که دارند، باید با سرعت پیشرفت نظام بانکداری دنیا هم اصلاح می‌شدند، از همه مهم‌تر، قرار بود قانون بانکداری بدون ربا هم پنج سال پس از تصویب بازبینی شده و ایرادات آن برطرف شود اما هیچ‌کدام از این اتفاقات نیفتاد. در دولت آقای روحانی تصمیم گرفته شد طرح تحول سیستم بانکی که در دولت اصلاحات شروع و در دولت احمدی‌نژاد متوقف شد و مسیر قهقرا را طی کرد، پیگیری شود تا لایحه آن بین وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و تیم اقتصادی دولت نهایی و در مجلس تصویب شود. گرچه این کار به‌خوبی در این دولت انجام شد، اما سرعت کمی داشت و به ثمر نرسید. همچنین دولت برنامه پنج‌ساله ششم را هم با تأخیر تهیه کرد در حالی که زمان کافی برای آن داشت. آخر سر هم پیش‌نویس برنامه را با کیفیتی به مجلس ارائه دادند که مجلس، به دلیل مغایرت‌ها و اشکالات اساسی، اصلاً آن را قابل رسیدگی ندانست. با این تفسیر، اگر بخواهیم عملکرد سه‌ساله دولت یازدهم در عرصه اقتصاد را ارزیابی کنیم، باید بگوییم مسیر حرکت فعالیت‌های اقتصادی دولت در این سه سال مسیر درستی بوده، سیاست‌های اتخاذشده نیز علمی و منطقی و با جهت‌گیری درست بوده اما شتاب انجام کار بسیار کند بوده است که بخشی از آن به حساب وخامت بیش از حد تصور اوضاع اقتصادی کشور و بخشی نیز به حساب ناهماهنگی‌های تیم اقتصادی نوشته می‌شود.

شکوفه حبیب‌زاده: دولت یازدهم از زمانی که روی کار آمد، مانور خود را بر دستیابی به برجام و رفع تحریم‌ها قرار داد تا ایران را از شکل جزیره‌ای خارج کند و سرانجام هم به این وعده خود جامه‌عمل پوشاند. اما در این میان وزارتخانه‌های اقتصادی دولت همراهی لازم را با دیپلماسی ظریف نداشتند و همین مسئله سبب شد برنامه‌ای منسجم از سوی این ارگان‌ها برای پس‌ابرجام تهیه نشود. مرتضی الله‌داد، اقتصاددان، در گفت‌وگوی خود با «شرق»، از هماهنگی نداشتن بازوی اقتصادی دولت با بازوی دیپلماسی کشور می‌گوید. به گفته او، بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، سازمان مدیریت و وزارت صنعت، معدن و تجارت هیچ‌یک نتوانستند تعامل لازم را با آقای ظریف داشته باشند. همین امر هم سبب شد تلاش‌های دولت در راه پیوستن اقتصاد ایران به جهان ابتر بماند.

❖ عملکرد اقتصادی دولت در این سه سال را چطور ارزیابی می‌کنید؟

مهم‌ترین دستاورد دولت آقای روحانی همان‌طورکه در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۲ وعده داده بود، مسئله تعامل با سایر کشورها و خارج‌کردن ایران از شکل جزیره‌ای بود. دیپلماسی وزارت خارجه، به‌ویژه دیپلماسی دکتر ظریف موردقبول اکثر اقتصاددانان بود. او تلاش وافی کرد تا راه پیوستن اقتصاد ایران به دنیا را باز کند، اما اگر بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، سازمان مدیریت و وزارت صنعت، معدن و تجارت را به‌عنوان وزارت‌های اصلی اقتصاد بررسی کنیم، تعامل لازم را با آقای ظریف نداشته‌اند.

❖ بانک مرکزی در چه زمینه‌ای با دیپلماسی سیاسی هماهنگی نداشت؟

یکی از مشکلات اقتصادی در پس‌ابرجام، تعامل و ارتباط ایران با سایر کشورها از منظر مبادلات بانکی است. بانک مرکزی باید تیمی را مرکب از افراد متخصص خارجی و داخلی در مسائل حقوق بانکداری بین‌الملل و مسائل مالی بین‌الملل در کنار تیم دیپلماسی ایران قرار می‌داد تا امروز وقتی معاملات دلاری به فدرال‌رزرو آمریکا می‌رسد، جلوی آن گرفته نشود. این امر دیگر وظیفه آقای ظریف، عراقچی یا تخت‌روانچی نبود و دقیقاً وظیفه بانک مرکزی بود.

❖ نماینده‌ای از طرف بانک مرکزی که با روابط بانکداری بین‌المللی آشنا باشد، در مذاکرات حضور نداشت؟

یک نفر بود اما یک نفر کافی نیست، باید یک تیم از متخصصان ایرانی و خارجی به صورت مشاور در خدمت

«ظریف» بدون بازوی اقتصادی

عکس: ارتوفه رستنی‌شرق

بانک مرکزی می‌بود که انجام نشد. بیش از ۱۷۰ هیات تجاری از خارج از کشور به ایران آمدند. هیات‌هایی هم که از ایران به خارج می‌روند، خیلی مورد استقبال قرار می‌گیرند. هیات‌ها توافق می‌کنند اما بدون مهیابودن شرایط بانکی و بازکردن ال‌سی توافقات بی‌نتیجه است. آمریکایی‌ها زیرکی کردند و در این معامله خیلی روراست نبودند اما ما باید تیمی را می‌داشته‌یم که این مسائل را پیش‌بینی کند. از سویی اگر به داخل کشور بنگریم، نرخ تورم کم شده اما نرخ سود پایین نمی‌آید. علت آن، وجود مؤسسات غیرمتشکل پولی است. مؤسسات مالی که بدون مجوز از بانک مرکزی فعالیت می‌کنند. اینها در بازار پول اخلال ایجاد می‌کنند. این اخلال به شکلی است که وقتی بانک مرکزی یا شورای پول و اعتبار به دنبال پایین‌آوردن نرخ است، (البته می‌دانید که با دستور نمی‌شود نرخ را پایین آورد) وقتی نرخ سود در بانک‌های مجاز کم می‌شود، پول از سمت بانک‌های مجاز به سمت بانک‌های غیرمجاز حرکت می‌کند. در آن بانک‌ها هم وقتی شکست می‌خورند و میزان سرمایه‌شان به میزان زیادی کمتر از دارایی‌ها و معوقات می‌شود، باز هم بانک مرکزی است که پادرمیانی و سعی می‌کند به افرادی که در مؤسسات غیرمجاز سرمایه‌گذاری کرده‌اند، کمک کند. این یک علامت است که هرکس کار خلافی کرد، در انتها بانک مرکزی کمک خواهد کرد. از طرفی بانک‌های تجاری ما در مسائل مربوط به پول‌شویی که FATF (گروه کاری اقدام مالی) دنبال می‌کند، کمتر وسواس به خرج داده‌اند و همچنین چندان توجهی به مقررات حاکم بر بانک‌های تجاری پس از بحران ۲۰۰۸، نکرده‌اند. به‌عنوان مثال در رابطه با مقررات بال ۲ که مسئله کفایت سرمایه بانک‌ها را پیگیری می‌کند، میزان

سرمایه اغلب بانک‌های ما کم است. در حال حاضر غالباً میزان کفایت سرمایه بانک‌های کشور همکن با چیزی که در مقررات بال است، نیست. مسئله ریسک نقدینگی و دارایی‌های سمی در بانک‌ها مسائل دیگری هستند که بسیار خطرناک هستند. بانک مرکزی باید بر این مسائل نظارت می‌کرد اما این اتفاق نیفتاده است. اگر بخواهیم بخشی از بانکداری بین‌المللی باشیم، ناچاریم با قواعد آنها بازی کنیم.

❖ با توجه به این مشکلات از طرفی و بانک‌محوربودن اقتصاد ایران از سوی دیگر، دولت توانسته سهم تولید را در اقتصاد افزایش دهد؟

کشور ما بانک‌محور و بازار سرمایه هم بسیار کم‌رونق است. سهم تشکیل سرمایه از بازار سرمایه حدود ۷۰.۵ درصد و سهم بانک‌ها حدود ۹۰ درصد است. با این وضعیت اگر قرار باشد بانک‌ها به نرخی بیش از ۲۰ درصد تسهیلات عرضه کنند و قیمت تمام‌شده پول با توجه به بقیه هزینه‌ها در یک سیستم حدود ۲۷ درصد برای وام‌گیرنده محاسبه شود، چه شغلی می‌تواند با این نرخ، سودده باشد؟ این نوع مشکلات فقط معطوف به بانک مرکزی نیست. در وزارت اقتصاد هم در شرایطی که رکود تشدید شده، برعکس آنچه در همه کتاب‌های ادبیات اقتصادی نوشته شده، عمل کرده‌اند. به جای آنکه در زمان رکود، تسهیلات مالیاتی و یارانه بدهند، باید مالیات را کمتر کنند و بیمه‌های تأمین اجتماعی را در زمان‌بندی دورتری به‌صورت اقساطی دریافت کنند، اما شاهدیم چون درآمدهای نفت کاهش پیدا کرده، یعنی درآمدهای مالیاتی دولت افزایش پیدا کرده است. یعنی بدون اینکه تخفیف مالیاتی داده شود، این اتفاق افتاده است. این در حالی است که غالب کشورهایی که در

سال ۲۰۰۸ دچار بحران شدند، از دولت کمک گرفتند.

❖ اینجا یک مسئله وجود دارد: دولتی که پول نفت در دستش نیست، از یک منبع دیگر باید درآمد کسب کند. اما از یک طرف هم اقتصاد در رکود به سر می‌برد. در چنین وضعیتی دولت باید چه راهی را در پیش می‌گرفت؟

همه اینها مربوط به دولت کنونی نیست و بسیاری از معضلات مربوط به دولت‌های نهم و دهم است. درآمد ۷۵۰ میلیارد دلار نفتی این همه معضل را هم به وجود آورده است. اما با این حال دولت کنونی هم در کوچک‌کردن خود تلاش چندانی نکرده است. دولت در سه سال گذشته چقدر حجم خودش را کم کرده است؟ ما نیازمند دولتی چابک با بوروکراسی کمتر هستیم. به دنبال پنجره واحد هستیم. دولت اعلام کند در این مسائل چه اقدامی انجام داده است؟ دولت می‌توانست در برنامه، سالی پنج درصد حجم خودش را کم کند. یعنی در ۱۰ سال به حد مطلوبی برسد. میزان بوروکراسی ما نسبت به جهان پنج برابر و نسبت به کشورهای پیشرفته بیش از ۱۰ برابر است. هر دولت که سر کار آمده، مدام کارمند اضافه کرده است. کسانی هم که به‌عنوان کارمند استخدام می‌شوند، شرایط خوبی ندارند؛ چون اغلب حقوق‌های پایینی دریافت می‌کنند. مسئله دیگر بهره‌وری است که در ایران وضعیت خوبی ندارد.

❖ شما به سازمان مدیریت هم اشاره کردید. این سازمان چه کم‌کاری‌ای داشته؟

برنامه ششم با هدف هشت درصد نوشته شد. طبق گفته آقای نوبخت برای اینکه هشت درصد رشد سالانه داشته باشیم، نیاز به تأمین ۸۰۰ هزار میلیارد تومان یا ۲۳۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری داریم. وقتی تمام درآمد نفتی کشور به ۳۰ میلیارد دلار نمی‌رسد، چرا هدف را هشت درصد تعیین می‌کنند؟ مثالی می‌زنم؛ هدف هشت درصد مثل این است که شما برای ساختن یک ساختمان چهارطبقه پول دارید ولی برای ساختمان ۱۶ طبقه فونداسیون می‌ریزید و هر سال باید پولی بدهید که فونداسیون را نگه دارید. همان‌طورکه در حال حاضر بخش بزرگی از بودجه عمرانی دولت، خرج کارهای نیمه‌تمام می‌شود و قدمی جلو نمی‌رود و در حد نگه‌داشتن طرح، هزینه می‌شود. از طرفی سازمان مدیریت نتوانست به‌موقع برنامه ششم را اعلام کند و در اقتصاد مقاومتی هم از این سازمان برنامه‌ای منسجم نمی‌بینیم.

ادامه در صفحه ۸

همه انسان‌ها در تجارت هستند

● مهر: محسن رضایی در صفحه اینستاگرامش درباره مفهوم الهی تجارت نوشت: چندی پیش یکی از جوانان پرشوری که دل به دریای تجارت زده بود، از من نصیحتی خواست، برای او آیه‌ای از آیات قران را نوشتم که: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ»؛ همه انسان‌ها در تجارت هستند، برخی با خود، برخی با دیگران و برخی با خدا. آنهایی که با خدا در تجارت هستند می‌خواهند به بهشت خدا برسند، ولی برخی دیگر به دنبال خود خود هستند و می‌خواهند رضایت خدا را جلب کنند. ان‌شاءالله که شما از این گروه آخر باشید.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران تغییر کرد

● ایسنا: بیژن زنگنه، وزیر نفت در احکام جداگانه‌ای، علی‌کارد را به مدیرعاملی شرکت ملی نفت ایران و عضو اصلی هیأت‌مدیره این شرکت منصوب کرده است.

زمان واریز یارانه خرداد اعلام شد

● ایلنا: «شصت‌وچهارمین» مرحله یارانه نقدی مربوط به خرداد ۱۳۹۵ ساعت ۲۴ روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۲۴ به حساب سرپرستان خانوار واریز خواهد شد.

مطالبه ۴ میلیاردی بانک ملت از انگلیس

● ایسنا: مدیرعامل بانک ملت گفت: این بانک برای پیگیری پرونده مطالبه خسارت چهارمیلیارددلاری ناشی از تحریم‌ها از انگلستان، به‌تازگی کمیته راهبردی‌ای تشکیل داده است. علی‌رستگار در نشست مشترک این بانک و وکلای انگلیسی این پرونده اظهار کرد: این بانک مصمم است از همه امکانات و توانمندی‌های داخلی و خارجی برای احقاق حقوق خود و اثبات مطالبه خسارت چهارمیلیارددلاری بهره‌گیرد. رستگار یادآور شد: تعیین رئیس هیأت‌مدیره بانک ملت، به‌عنوان رئیس کمیته استراتژیک و راهبردی پرونده، نشان‌دهنده اهمیت پرونده ارزیابی خسارت بانک ملت است.

فقط با ضمانتنامه نیا

اُجن‌جرات

هواکِ خونه همیشه بهاره

خدمات مشتریان
021-23 22

هواى شما را داریم...!

www.nia.ir

پنج سال ضمانت
بی قید و شرط کمپرسور

شریک لحظات شما در ماه رمضان

با خرید لباسشویی یا ظرفشویی بکو در ماه رمضان هدیه بگیرید.

هدیه نقدی تا سقف ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

+

بکو

بکو فقط با ضمانت نامه مرکز مشتریان بهستان ۰۲۱ - ۲۲۰۲۲۰۲۰ bestantejarat.com بهستان